

ВІХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Телеф. Редації: 29-41.
Друкарів 29-26.
—
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІ.
—
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

(Від якого постійного кореспондента).

Лухан. 70. серия 1928 р.

Як відомо, п. воевода висловив думку, що він нічого не має проти того, щоб будувалася самостійна Україна за рижським кордоном при умові, що Волинь на вічні часи залишиться при Польщі.

Звичайно, українські послы за „одинки” погодилися й сказали „ош-шем”, але не погодилася польська енцикліка. Мене особисто підсудчини цілковито переконали, що ендеки не мають розуму, бо коли б їм цього розуму не бракувало, то я вони б погодилися за нашими регіоналістами. І дійсно, яка шкода може бути для Польщі від належання до неї Волині чи від згоди волинського воєводи на самостійну Україну за Збручем? Та звісно, „мондри ендек по шкодає”!

«І сидицька „Газета Варшавська“ мабуть уже шкодує, що відкачала бодякинськи газетам заперестувати проти будування самостійної України в Луцьку, бо „ПАТ“ уже оголосив, що місцева газета („Пшегд. Волинський“) подала слова п. поєводи не стисло, — себто, що річ йшла про будування не України, а Польщі, а про Україну згадану було просто „для красивого сайця“, чи пак — для куртуазії, бо ж були присутні українці-емігранти. Не можна було не сказати їм чогось приємного!

Але, поки подав ПАТ спростовання (після аналізу до Варшави поєводи), місцеві політики, як сказано вище, таємничо шепотіли: „Буде чи не буде?“ і тим більше, що не знали, з чим керіється поєвода зі столиці. Звичайно сидицька весело шепотіли: „Не буде, бо про це подбають радийські дипломати“. Згадані ж українці лише сумно ворожили: „Можє и не бути, бо“.

Та на посоромлений ендеків і на користь будівництва в Луцьку самостійної України все скінчилося, як досі, щасливо: мудрий ПАТ вивів усе на чисту дорогу.

В найбільшому клопоті, залишивши один воєніський орган „Пісества Волинська”. Його редактор п. Загурський так схвалювався алармом „Газети Варшавської”, що наговорив такого, чого вже ніхкий ПАТ не в силі спростувати.

Що мені радянські поти! Не боюсь
їх! — подумав відважний редак-
тор і у вступній статті написав (ч.
38):

Український народ, як і народ кожний
інший, має право на самостійне державне
існування, і на самостійне державне ісу-
вання рівняне з іншими народами.

Хоч мене тут називають протестантом, але я ні одним звуком не заперестував проти заяви „Піснєг Великого“.

Однак, н. Загурський не домір
увався поставити тут крапку й про-
должав свою творчість, адресовану

:: НАМБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ ::

В КАЛУШІ, ВУЛ. СІВЕЦЬКА Ч. 18.
В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. КРАСІЩЬКОГО Ч. 63

відкликає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на силаді понад 200 штук готових дзвонів у назі від 10 до 600 кг.

ШЕИ ПРИСТУПНИ - СПЛАТА РАТАМИ

При важніших запитаннях прохачеться
письма до нас надіслати рекомендовано.

ну вже до ендеків, натурально, словами доєволити:

Концепція майбутньої України, яка є найвищим виразом історії, може майже повністю погодитись з *державною* есхіміцією української нації на Волині, в границях Річчосполителі. Уживаємо слово цього поняття "есхіміція державна". Велика спроба "національної есхіміції" є без майже сумніву абсурдом.

Сказано — то зручно, навіть трохи „ідейно!“ Ендеки „перекладіть на вільно!“. Українці будуть асимільовані „державно“, а не національно. Велика Україна буде. І комуністи ні-чи-чирк, бо їм ПАТ доказав, що не те сказано, що сказано.

А все ж таки в Луцьку маленька

консервация: по-перше ендеки кричати гвалт, що вони хочуть асимілювати українців і національно, а по-друге люди починають того:

„Коли, мовляв, асиміляція національна є абсурдом і не вдається, то відчиняйте наші українські школи для „Просвіти“, забирайте свої „Материни“, „домні моводови“, й різні польські асиміляційні організації, „кооперативни“, „жондові унії“ й т. д. Пошю ж на абсурдне діло марнувати народний гріш!

Яку відповідь вони одержать, ще невідомо. Та й взагалі невідомо, чи відповідь буде чи не буде.

В. Голубович

Радянська українська преса про промову воеводи Юзефського.

Вся радянська преса, зокремаж та, що появляється на Україні, зареагувала дуже живо на відому промову волинського воєводи Юзефського, виголошену на з'їзді посівів і сенаторів Б. Б. на Волині. Для нас цікаві голоси української радянської преси в цій справі. Очевидно, що подати їх в обширних витатках ми не можемо і з огляду на невеличкі розміри нашої газети і з огляду на цензуру. Та всеж постараємося, маючи на оці одне й друге, передати найцікавіші та найхарактерніші місця з голосів цієї преси.

Орган Всеукр. Центр. Виконавчого Комітету Рад і одночасно орган харківського уряду «Вісти» приніс у числі в 14. вересня ц. р. передову статтю п. н. «Отваертий воевода» в цій справі. Навівши наймаркантиніше місце за промови Юзефського, «Вісти» пишуть:

„Отже волинський воєвода розділює давню відому програму польської лібералістичної мандрівничости: ахалити радянську Україну. Щоб цьому планові надати „захисного кольору“, його мандує як за пелюстрівських часів, розмалюють жовто-блакитними фарбами. Нема потреби давати оцінку цьому образливому виступові, що викриває агресивні наміри польського урядового блоку. Своєю промовою Юзефський виголосила 2-го вересня. Сьогодні вже 14-го вересня. Минуло 12 днів, відколи відповідаючи ампіям урядовцям польського міністерства внутрішніх справ виголосила праяздно і відкривала в урядовому офіційному промові, що являє собою неприпустимі і образливі як супроти радянської України і радянського Союзу, а крім польської уряд має нормальні дипломатичні відносини. Нинішній відомості відомі те, що вся міжвоєнна війна, відомості свої у польському уряді від

повідню до них нормальних адзених оцінку, нема. Наапаки, є дані, що принаймні до 12-го вересня, тоб-то 10 днів після свого виступу Юзефський залишається на своєму „бодовому посту“

Орган Центрального Комітету
Комуністичної Партії (більшовиків)
України (КП(б)У) харківський „Ко-
муніст” приніс на ту тему теж пере-
дову статтю у числі з 15. вересня
п. н.: „Який висновок?”

„Завтрачи — читаємо там — завтра Джонсон-Хікс, який вів ці підміни собою англійську дипломатію, цей саритичний польський адміністратор виступив з важкою політичною промовою, в якій співав панегірику позитивному розумові Петлюри та його концепції „Варшави—Київ“. „Ми повинні паралізувати всіх, хто заважає здійснити цю концепцію“, — закликав польський адміністратор. „Варшава—Київ“ — це вже отверта пропаганда за відраи Правобережної України від СРСР, отвертий закид до Інтервенції, до чергового альянсу на полях України проти ротиників і селян. Це нація на здійсненні давньої мрії польської аристократії повернути свої землі й цукровари, які революція передала українським трудящим. І все це вголосіть польський офіційний представник влади, польський адміністратор. Такі заяви, отверта протирадянська пропаганда польського губернатора, отверта підтримка режиму петлюровича — про що це все свідчить? У всякій раз, коли казати про воєнну небезпеку, то польський офіційний фашизм ніби наперед сам із собою складається довести, що перша загроза у цій небезпеці є фашистська Польща“.

Київська „Пролетарська Правда“ приносить в числі з 17. вересня крім редакційної статті в цій справі під загальною назвою „Хто відповість за політичного вбивство“, ще й передає світових київських учас-

тиських учених і академиків на промову Юзефського. Цих останніх ми не будемо наводити, а обмежимося тільки до становища "Пролетарської Пради" в цій справі.

„Хто відповідає за волинського воєводу? — Таке запитання має право поставити польському урядові громадськість Радянської України. Таке запитання має право поставити під імені робітників і селян Радянської України радянський уряд урядові Польщі. Бо не відповідає за виступ волинського воєводи, колишнього петлярівського міністра, Юзефського, не можливий уряд Волинський воєвода о тверсто виголосив програму походу на Київ під приводом „українсько-польського співжиття“. Тільки так, а не інакше, можна кваліфікувати цю промову Юзефського на з'їзді сенаторів і депутатів урядового блоку, що відбувся на Волині 2 вересня. Те, про що досі говорили неофіційні петлярівські шпигуни, прислужники польського імперіалізму, про це тепер офіційно висловився представник польського уряду, воєвода Волині. Количий міністр у петлярівському уряді підказ польського походу на Київ, а одночасно завазний прихильник Пасукаського, воєвода Юзефський, звісно, добре розуміється на проблемі „незалежності України“. Але ж він іще 1920 року „забубував“ за допомогою польських багатіїв Україні її незалежність. Що ж дивного, що оцей лідер походу 1920 року Юзефський не визнає, як він сам висловився в своїй промові, нічого „суперечливого“ між „незалежністю Україною“ і „незалежністю Волині до Польщі“? Щоб так. Тим більше не можна зважити в тім суперечливості, що славетний воєвода нагадає на те, що в та „незалежна Україна“, яку треба створити з радянським земель, повинна проте відкоритися Варшаві, Київ—Варшава — ось його концепція. Київ приналежить до Волині і разом із Волинню підпорядкованим Варшаві — отака має бути „незалежність України“ в інтерпретації польського воєводи. Але ж це є значний захис до інтересів на Радянську Україну, щоб допитати польську територію. Із може лише сказати, що імперіалістичні застави Польщі так росли, що дозволили вже тепер прилюдно виголосити те, про що досі потайки зривали. Але в такому разі ці імперіалістичські застави волинського воєводи мусять відповісти польському уряду“.

Як бачимо, то виступ Юзефського, що побував уже і в Варшаві на виступі у прем'єра Бардзеля в справі своєї промови, спричинив йому немало клопоту. Та думамо, що це більше журн і дипломатичних клопотів має завдяки широкості й твердості свого високого урядового польського уряду.

По широкому світі.

На рачунон востани дечица Франција на-
матала Англи 4.000.000 фунт, шт.
Англи виде бачених у казалиштама ур-
ом про масину запалили барутишта до На-
мала, пренацртајуца да се до масинафунт, шт.
На Рали Лиси Намали реферативнају струку
матла ирепсталишт Чиса, Намали проба-
малом, мистомат, Намалишта мистомат,
испани, у Гутунау рибобачка.

[illegible]

Австралийские провинции Британ.
Колон. Филиппины и Манкото-территория
Самбо

Організаційний і вічевий рух. ПОВІТ ЛІСКО.

Для 26. 8. н. р. відбулося справоздання віче в Лодчині, пов. Ліско, а ввечері того самого дня віче в Устикові. Оба вічальні віча отворив організатор судового повіту Устикови о. Вербенець з Беретів. Реферат про політичне й господарське положення українського народу та про діяльність Українського Союзового Клубу виколося поспол Тершакович. Присутні вічальники висказали своє одобрення і довіру для тактики Української Парламентарної Репрезентації.

САМБІРЩИНА.

Для 9. вересня н. р. відбулося величаве віче в Зарайську. На віче прибув о. сенатор Татомир, якого приймали місцеві селяни з великою багдерию. Віче отворив місцевий шарог о. Степан Макар, а до президії вибрав громадянина Михайла Коблявського. Після реферату о. сенатора про політичне, культурне та економічне положення українського народу виявлялася жвава дискусія, головне на шкільній темі. В Зарайську від тогочасного часу громадяни ведуть боротьбу з тамошньою учитецькою, польською Рудильською, яка в дуже ординарний спосіб поводить в українськими дітьми в школі. Жалоби, внесені на руки Інспектора Венжижана в Самбір, не помагали. Це спонукало громадян проголосити шкільний страйк, який розпочався 8. н. м. Віче закінчилося після вечірнього відвідування національного гмику. Вічальники розійшлися в піднесеному настрою з рішучою постановою твердо обстоювати свої права, а зокрема видержати в шкільній страйку аж до сповнення слушних вимог батьків катівних дітей.

Сергійська поміщик. Сен. Кисілевська просить нас зазначити, що в поданому в 206. ч. „Діла“ справозданні в П віч зайшли такі помилки: Віче відбулося в селі Текучі, пов. Печеніжин, а не в самому Печеніжині. Щодо Акрешер, то вони є в повіті Печеніжин, а не в Товмаччині, як помилково вказано в заголовку справозданні.

Осі українські діти до української школи! — Хто минає рідну школу і посилає дитину до чужої школи, той ворог своєї дитини й української нації!

МИКОЛА ПАРФАНОВИЧ.

3 моїх шкільних споми́нів.

(З нагоди 200-літнього ювілею існування І. гімназії в Станіславові.)

З моїх особистих екскурсів з проф. Верхратським нагадую собі ось яку подію:

Було це наприкінці весни, перед головною конференцією. Природа була в повному розквіті. Деревця вкривали буйним листям і цвітами, піднімали лавди пахлими травами, всі тварини находилися в повному життєвому розвою, а нам учням наступала на п'яти... головна конференція. Не диво отже, що екскурсія була доволі численна й обіймала всі три ділянки природи, а саме зоологію, ботаніку і мінералогію. Природничі екскурсії обслуговували нас, молоді із усіх дотичних класів, і давали змогу добути собі „першу“ кожину, яку найшов на прогулянці чи то яку комаху, квітку чи кусок кременя, чи такі увійшов у позашкільний контакт з учителем і в інтимний з ним розмові попросили просто вирозуміти при конференції. В тім останнім випадку пок. учитель не був твердий і в своїй уступливості казав зазначити учням: „Дитино, прочитай собі останню лекцію. Заграти маю у вас годину, викладку і якщо відповіш, буде все гаразд! Так звичайно й було.“

Була це неділя, біля 3. години з полудня, як численний гурток екскурсантів, у пошукуванні природних творів нашого підсоння (читай: „першої“) разом зі своїм учителем природи безцеремонно, не питаючи а нікого дозволу, увійшов цілою своєю юрбою на травну лавку в селі Вовчиніч під самим Стані-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК ЛВВІВ, вул. ГАЛИЦЬКА 16.

ВОВНИ на СУКНІ
і ЖІНОЧІ ПЛАШІ,
у великому виборі
ШОВКИ, СУКНА
НА МУЖЕСЬКІ
ОДЯГИ.

Справа Надренії у польській пресі.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 18. вересня 1928.

Здавалосьби, що щоденні довгі телеграми з Женевы вичерпуючим описом перебігу нарад конгресу Ліги Націй, друковані на поточному місці головних варшавських газет, повинні бути достаточним доказом зацікавлення женецькими подіями, якщо не широкої польської опінії, то бодай польських політичних ефер. Але воно не зовсім так. Передовсім опційні кореспонденти кількох варшавських щоденників („Курєра Пор.“, „Кур. Варш.“, „Епоки“) виїхали до Женевы майже виключно з огляду на литовську справу, яка буцім-то, по загальним польським сподіванням, мала найти в Женеві якийсь сенсаційне „вирішення“. Далеко цього року не було ні трішки більше зацікавлення женецькими нарадами, ніж що-року, себто і самі редактори і читачка публіка гляділа на довгі репортажі з Женевы, як на „огірковий матеріал“. Ніде правди діти, лектура звітів із нарад ареопату паніфікаторів світа справді не належить до надзвичайно приємних.

Отож і надреніська справа, як така, що есенційно буде порушено на женецькому конгресі, не згадалася більшою ласкою читача, ніж напр. справа поборювання торгівлі опіумом. Зворот прилив шойно після відомої промови Бріана. Пі гострий антиімперіальний топ електризував і польську пресу. Не дивлячись, бо промова та була надто маркантною, аби не припускати, що: або вона започаткує справді ліквідацію лькар-

ської тактики і заверне до давніх метод п. Пуанкаре, або теж є звичайним маневром політичного вимушення певної більшої конкретної заплати за нову концесію. В обох випадках Польща станула би перед фактом надзвичайної для неї важности. Однак польська преса не ставила у цій площині своїх уваг на маргінесі виводів п. Бріана. Вона в один тон славила лише красномовство, патріотизм, тверезість, ширість і т. д. і т. д. германіча экордонної політики союзницької держави. Лише один „Глос Правди“ виріжнися із хору справді дуже банальних реанів. А саме „Глос Правди“ з огірченням звернув увагу, що п. Бріян „забув“ згадати про Польщу, як державу безпосередньо заінтересовану у гарантіях мирової безпеки з боку Німеччини. З усіх газет у Польщі лише одиний краківський „Час“ перестерігав низько перед рожевими надіями у зв'язку з тою промовою.

Та хоча варшавська преса й не ризикувала отверто аспірації „вічний“ політиці францусько-німецького порозуміння а проте вістка про наради доповненої представником Німеччини „грубої плтки“ — себто й пп. Бріана і Мюллера — в готелі „Во Ріваж“ уже спеціально над надреніською справою, і то майже безпосередньо після „громів“ Бріана й „образів“ Мюллера, викликала у Варшаві сентиментальність, ба — переполох. Санаційний „Курєр Поранні“ виступив із статтею із цілком драстичним наголовком: „Патріотизм п. Бріана і торг за Надренією“ (з 15. н. м.). Виступ п. Бріана сха-

рактизований там, як маневр саме для пия корисний і для війни зроблений.

„Соціалістичний німецький експлер загнаний задалеко у своїому замганні евакуації польної, негайної і без усяких компенсацій. Філіпіна Бріана у можливіла Мюллерові вийти в гонором на дорогу торгу за евакуацію Надренії.“

„Курєр Польскі“ у передовій статті „Надренії“ (з 15. н. м.) зразу таки вияв переляк.

„Відомости, що йдуть з Женевы, Берліна, Париза й Лондону, мусять загострити увагу публічної опінії Польщі. Вираді ще не час бити за тривогу і зачасно ще не показати анаскі та пророчтва, однак не відляо про-йти спокійно ані байдука біля того, що діється у Женеві...“

Переповідаючи потім правильно можливості позитивного вирішення надреніської справи на ґрунті ревізії пляну Дома, з полехненням сплат німцям та одночасно з впливом більшої готівки франкузам, „Курєр Польскі“ бідкає, що вирішення справи евакуації Надренії на площині чисто фінансовій було б для Франції, незалежно від її фінансових користей, справжньою програмою мира...

Ендецька преса пішла ще далі, бо вже признала польську програму. „Газета Варшавська“ так і назвала передовицю з 15. н. м. „Поразка“. Наклепушки на Бріана, як на

купця, що дорожить, маючи щось на продаж і бажаючи дістати вищу ціну,

центральный ендецький орган заявляв без обиняків, що сам факт правдивого призначення можливості швидкої евакуації Надренії, ніж не кажуть статті 428 до 432 версайського мира (ці статті титуловані „Гарантії виконання; вони визначували окупацію Надренії та поділили цей край на 3 половини, що мали бути поступовно звільнені в рр. 1924, 1929 і 1934), — сам цей факт, мовляв, є уже

безпосередньо, дімаючою лоразкою, яка мусить відбутися на нашому державному житті... Крім того, це поразка моральна, бо це обниження нашого престижу.

Так само рубом ставить справу „Рже-

кусь квітку, каже наш учитель до селянина: Ось вам це зілля; наберіть його доволі, поваріть і вивару з нього дайте напитися вашій Насті; побачите, що вона поздоровіє! Селянин спустив очі, взяв з рук учителя зілля, а оглянувши ще раз потоптану траву, почував себе по лобі тай каже: Цим разом ідть так (значить: не бити), але більше не заходь мені в траву...

З дальших учителів, що вчили у вищій гімназії, згадаю ще математика Уриши, людину ростом низьку з вистаючим животом і козячою борідкою. Поза гімназією проводив він весь вільний час у каварні, граючи концертно в білард. Уриши неродо був бачений директором, який, по факху також математик, учив цього предмету в останній, осьмій класі та робив йому закиди на неплдготованість учнів у нижчих класах, особливо в семій, з цього предмету.

Всесвітньої історії й історії рідного краю, себто Австрії, вчив нас колишній сибірський заточенець, учитель Шарловський. Цей предмет викладав він своїм способом, не придержуючись шкільного планування. Хто з викладу не міг схопити в пам'яті ходу історичних подій по оповіданню Ш., тому доводилося потім важко здобути собі крайший успіх. А цей учитель був спільно викладаючий.

З учителів, що вчили нас в нижчих класах гімназії, заховалася в моїй алячій пам'яті особа Степана Кошуби, людини великої особистої культури, а передовсім широго, правдивого українця. Від цього учителя одержав і з його великої власної бібліотеки першу українську нешкільну книжку і ще хлопцем міг я з ним стрітнутися нераз особисто поза школою. Побалакати та по-

слухати його розмови на українськй народній темі. Молодий цей учитель мав практичну методу навчання. В кожній лавці намічав він одного сильнішого в латині учня, який зі своїми лавковими товаришами перед годинкою або на паузі переводив цілу завданку лекцію та перепитував їх з усього бжжучого матеріалу. Було це особливо слабшим учням у другій класі, в якій треба було виковувати сотки неправильних латинських дієслів, дуже помічним пригтовозленням. Незабутний Степан Кошуба не був люблений директором і зійшов до гробу в зарані своєї учительської праці, примушений тим-же директором перед часом планівати з тяжкої недуги до виконання своїх обов'язків. Це принесло йому смертний удар.

З інших наших молодих філологів згадаю ще Софрона Недільського, візантійного директора української гімназії в Коломиї. Як молоденький, щойно укінчений філософ ставляв він в станіславській гімназії перші кроки в своїй учительському званні. Ростом стрункий, з балами, безкровним обличчям, на якому засіялися щойно перші волосинки, бічно-борідки, — таким представлявся нам покійний наш Недільський у третій класі, як учитель латини. Щоб надати своїй молодечій статі учительської поваги, він громив нас різко, що відбивало дуже від його зрештою загальної особистості алячі.

Це булоб головнішою особою в галерії нашого учительського збору. А тепер перейду до нас самих, до студентської молоді.

(Продовження буде.)

в БЕНДЗІНІ -- Фабричний відділ в Крулевській Гуті (Em. Schirokauer)

Бічуринський І. М. 1888.

Відень, VII 2, Neustiftgasse № 3.

Фабрикація залізних блях цинкованих. Вальцювання цинкової бляхи, фабрика діркованих блях. Бубли залізни цинковані. Скрині до вугля і на відпадки. Рури, патентовані коліна, дверцята до печей і т. п. Річна продукція 24.000 тон (в тім експорт 8.000 тон).

Е. ТАУБЕ **ЛЬВІВ**
више ГЕЛЛЕР І СКА Рутівського 11

НА силати ЛІЖКА мисажні 200
На пров'язі, без поручення
Фабрика З а с, вул. Личаківська ч.
187